

TARIM BÜLTENİ

AĞUSTOS 2026

İçindekiler

1. SEKTÖREL İHRACAT VERİLERİ (1000\$).....	3
2. TİM TARIM KURULU ÇALIŞMALARI.....	4
2.1. 2026-2030 Dönemi TİM Tarım Kurulu İlk Toplantısı Gerçekleştirildi.....	4
3. MEVZUAT DÜZENLEMELERİ.....	5
3.1. İthal Kuru Soğan ve Aycıçeği Tohumunda Gümrük Vergileri Yeniden Belirlendi.....	5
3.2. Lisanslı Depo İşletmelerinde Kuruluş İzni Kuralları Yeniden Belirlendi.....	5
4. DÜNYADAN TARIM HABERLERİ.....	6
4.1. AB-Avustralya Ticaret Anlaşmasının Onay Sürecinde Kota Tartışması.....	6
4.2. Avrupa'daki Sıcak Hava Dalgası Tahıl Rekoltesinden 2 Milyar Euro Sildi.....	6
4.3. Avrupa Tarımında Dronla İlaçlama Dönemi.....	7
4.4. İzlanda, Olası AB Üyeliğinde Balıkçılıkta Kontrol Talep Ediyor.....	8
4.5. Ananas İthalatı Avustralyalı Üreticileri Tedirgin Etti.....	8
4.6. ABD, Sert Kabuklu Meyve İhracatçılarına 2 Milyon Dolarlık Destek Açıkladı.....	9
5. AYIN DEĞERLENDİRMESİ: Avrupa'da GDO ve Yeni Genomik Teknikler: Benimseme Artıyor, Üretim Hâlâ Sınırlı.....	10
6. SEKTÖREL İHRACAT ANALİZLERİ.....	16

SEKTÖREL İHRACAT VERİLERİ (1000\$)

Sektör	Ağustos 2025	Ağustos 2026	Değişim (%)
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	955.104	958.370	0,3
Mobilya, Kâğıt ve Orman Ürünleri	655.566	648.507	-1,1
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	337.984	387.141	14,5
Yaş Meyve ve Sebze	177.463	249.139	40,4
Meyve Sebze Mamulleri	209.392	201.066	-4,0
Tütün	92.607	125.925	36,0
Fındık ve Mamulleri	122.820	116.133	-5,4
Kuru Meyve ve Mamulleri	111.092	100.959	-9,1
Zeytin ve Zeytinyağı	32.494	25.296	-22,2
Süs Bitkileri ve Mamulleri	9.402	8.273	-12,0

2. TİM TARIM KURULU ÇALIŞMALARI

2.1. 2026–2030 Dönemi TİM Tarım Kurulunun İlk Toplantısı Gerçekleştirildi

2026–2030 dönemi TİM Tarım Kurulu toplantılarının ilki, Ticaret Bakanlığı İhracat Genel Müdürü Dr. Mehmet Ali Kılıçkaya'nın teşrifleri ve TİM Tarım Kurulu üyelerimizin katılımıyla gerçekleştirildi.

Toplantıda, yeni dönemde TİM Tarım Kurulu tarafından yürütülecek çalışmalar ile tarım ve gıda sektörlerinin ihracat gündeminde öncelik verilmesi gereken konular değerlendirildi. Bu kapsamda özellikle GATE Projesi çerçevesinde sektörlerin ülke ve ürün bazlı pazara giriş taleplerinin etkin şekilde takip edilmesi, ihracat süreçlerinde karşılaşılan teknik ve idari engellerin ilgili kurumlarla koordinasyon içerisinde ele alınması ve yeni pazar açılımlarının hızlandırılması üzerinde duruldu.

Ayrıca sektörlerden iletilen mevcut ve yeni pazara giriş taleplerinin düzenli olarak değerlendirilmesi, izin ve belgelendirme süreçlerinin yakından takip edilmesi ve ilgili kamu kurumlarıyla koordinasyonun güçlendirilmesi konularına öncelik verilmesi kararlaştırıldı. Yeni dönemde TİM Tarım Kurulu ile Ticaret Bakanlığı arasındaki iş birliğinin sürdürülerek sektörlerin ihracatını destekleyecek somut çalışmaların hayata geçirilmesi hedeflenmektedir.

3. MEVZUAT DÜZENLEMELERİ

3.1. İthal Kuru Soğan ve Ayçiçeği Tohumunda Gümrük Vergileri Yeniden Belirlendi

İthalat Rejimi Kararında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar (Karar Sayısı: 11644) ile ithal kuru soğan ve yağlık ayçiçeği tohumunda gümrük vergisi oranları yeniden belirlendi.

Buna göre, kuru soğan ithalatında 31 Ağustos'ta sona erecek yüzde 5 gümrük vergisi uygulaması 31 Ocak 2027'ye kadar devam edecek. Kuru soğan ithalatında %49.5 olarak uygulanan gümrük vergisi Cumhurbaşkanı kararıyla 31 Ağustos'a kadar %5'e düşürülmüştü. Bugünkü karar ile bu süre 31 Ocak 2027 tarihine kadar uzatılmış oldu.

Ayrıca, yağlık ayçiçeği tohumundaki yüzde 20 gümrük vergisi, bu yıl 30 Kasım yerine 1 Ekim'den başlayan dönemde yüzde 12 olarak uygulanacak. Buna göre, yağlık ayçiçeği tohumu ithalatında 1 Ocak-15 Haziran ile 1 Ekim-31 Aralık tarihleri arasında gümrük vergisinin %27 yerine %12 olarak uygulanması öngörüldü.

3.2. Lisanslı Depo İşletmelerinde Kuruluş İzni Kuralları Yeniden Belirlendi

Lisanslı Depo İşletmelerine Kuruluş İzni Verilmesi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğe göre, işletmelerin kuruluş izni başvurularında ticari ve mali itibar ile güvenilirlik esasları dikkate alınarak olumlu görülmeyen başvurular reddedilecek.

Lisanslı Depoculuk Tazmin Fonu'na işletmeler tarafından yapılan ödemeler, kuruluş izni kapasitesini aşan işletmelerin izin başvurularının ve sıralamasının değerlendirmesinde öncelik sağlamayacak. Çeltik hariç hububat ürün grubunda faaliyet gösterecek işletmeler, depolarını yatay şekilde inşa edemeyecek. Hububat, baklagiller ve yağlı tohumlar için faaliyet gösterecek işletmelerin tesis sahasında 10'dan az silo bulunmayacak. İşletmeler, depo kapasitelerini 35 bin tona artırmak için düzenlemenin yürürlük tarihinden itibaren üç ay içinde İç Ticaret Genel Müdürlüğüne başvurabilecek. İşletmeler, artırım izninden itibaren iki yıl içinde faaliyet izni almak zorunda olacak.

Öte yandan, Hububat, Baklagiller ve Yağlı Tohumlar Lisanslı Depo Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğde yapılan düzenlemeye göre, hububat, baklagiller ve yağlı tohumlar için kullanılan lisanslı depo işletmelerinin merkezinde ve şubelerinde bulunan depoların her birinin kapasitesi 35 bin tondan az olmayacak. İşletmelerin sahip olması gereken asgari ödenmiş sermaye şartları da düzenlendi. Buna göre, 35 bin tona kadar kapasitesi bulunan işletmenin 20 milyon lira, 35 bin 1 ton ile 70 bin ton arasında kapasitesi bulunan işletmenin 30 milyon lira, 70 bin 1 ton ile 110 bin ton arasında kapasitesi bulunan işletmenin 40 milyon lira ödenmiş sermayesi bulunacak. Ayrıca, 110 bin tonu aşan her 30 bin ton için 5 milyon lira ilave asgari ödenmiş sermaye gerekecek.

Asgari sermaye tutarının altında kalan işletmeler, sermayelerini 31 Aralık 2028 tarihine kadar yükseltecek.

4. DÜNYADAN TARIM HABERLERİ

4.1. AB-Avustralya Ticaret Anlaşmasının Onay Sürecinde Kota Tartışması

Avustralya ile Avrupa Birliği (AB) arasında bu yıl sonuçlandırılan ticaret anlaşmasının Avustralya Parlamentosundaki onay sürecinin kolay ilerlemeyebileceği belirtiliyor. Avustralya Ticaret Bakanı Don Farrell, muhalefetin anlaşmanın bazı hükümlerine yönelik itirazlarının ardından parlamentodaki desteğin henüz garanti olmadığını ifade etti.

Tartışmaların odağında özellikle kırmızı et ticaretine yönelik kotalar bulunuyor. Anlaşma kapsamında Avustralya'ya AB pazarına 30.600 tonluk yeni tercihli sığır eti erişimi sağlanması öngörülürken, Avustralya sığır eti sektörü 50 bin tonluk kota talep etmişti.

Dünyanın önde gelen sığır eti ihracatçılarından biri olan Avustralya açısından AB pazarına erişim, müzakerelerin en önemli başlıklarından biri olmaya devam ediyor. Tarım kotalarındaki anlaşmazlıklar, taraflar arasındaki görüşmelerin 2023 yılında sonuçlandırılmamasının da başlıca nedenleri arasında yer almıştı.

Muhalefet ayrıca anlaşmada Paris Anlaşması kapsamındaki iklim taahhütlerine uyumu bağlayıcı hale getiren hükümlere de itiraz ediyor. Anlaşmanın resmî imzasının 2026 yılının sonlarında veya 2027 yılının başında atılması, ardından tarafların onay süreçlerine geçmesi bekleniyor. Avustralya Parlamentosundaki oylamanın ise 2027 yılından önce gerçekleşmesi beklenmiyor.

4.2. Avrupa'daki Sıcak Hava Dalgası Tahıl Rekoltesinden 2 Milyar Euro Sildi

Haziranda Avrupa'yı etkisi altına alan sıcak hava dalgası, kıtanın tahıl üretiminin değerinde 2 milyar euroyu aşan bir kayba yol açtı. Avrupa Tahıl Tüccarları Birliği (COCERAL), sıcakların ardından geçen dört haftada AB ve Birleşik Krallık için üretim tahminlerini yaklaşık 9 milyon ton aşağı çekti. Enerji ve İklim İstihbarat Birimi (ECIU), buğday, arpa ve mısırdaki kaybın çiftçi eline geçen fiyatlarla yaklaşık 2,1 milyar euroya, yani 2025 üretim değerinin yüzde 5'ine denk geldiğini hesapladı. Batı Avrupa'nın

kayıtlardaki en sıcak haziranında sıcaklık Fransa'da 43, Macaristan'da 40 dereceyi aştı.

Kaybın yaklaşık yarısı tek başına Fransa'dan kaynaklandı; ülkenin tahmini 4,1 milyon tonluk üretim kaybının parasal karşılığı yaklaşık 891 milyon euro oldu. Düşüşün büyük bölümü, döllenme döneminde sıcağa yakalanan mısırdan kaynaklandı. Macaristan 2,4 milyon tonluk kayıpla ikinci sırada yer aldı, İspanya ve Almanya'da da tahminler geriledi. COCERAL, AB ve Birleşik Krallık, mısır rekoltesi beklentisini 57,2 milyon tondan 52,7 milyon tona indirdi. AB'nin zayıf hasat yıllarında mısırdan net ithalatçıya dönmesi, bu açığın Ukrayna ve Brezilya gibi tedarikçilere olan talebi artırabileceğini gösteriyor. Kayıplar, üye ülkelerin Ortak Tarım Politikası'nın geleceğini masaya yatırdığı bir döneme denk geldi.

4.3. Avrupa Tarımında Dronla İlaçlama Dönemi

Avrupa Birliği, uzun süredir uyguladığı havadan ilaçlama yasağını gevşeterek tarım dronlarının bitki koruma ürünü püskürtmesine izin veren bir düzenleme üzerinde çalışıyor. Aralık 2025'te açıklanan Gıda ve Yem Güvenliği Omnibus paketiyle Sürdürülebilir Pestisit Kullanımı Direktifi'ne (2009/128/EC) eklenecek yeni madde, üye ülkelere belirli dron tiplerini yasaktan muaf tutma imkânı tanıyacak. ABD ve Asya'da yaygın olarak kullanılan tarım dronları, Avrupa'da bugüne kadar büyük ölçüde devre dışı kalmıştı. Dron başlığı, paketin en az tartışma yaratan bölümü olarak öne çıkıyor ve 15 üye ülkenin desteğini alıyor.

Sektör temsilcileri, dronla hedefli ilaçlamanın kimyasal kullanımını ve emisyonları azaltabileceğini, karadan yapılan uygulamalara kıyasla eşit hatta daha düşük risk taşıyabileceğini savunuyor. Muafiyetin fiilen işlerlik kazanması için Komisyon'un uygun dron tiplerini belirleyen alt düzenlemeleri çıkarması gerekiyor. Sürecin 2026 sonu ile 2027 başında tamamlanması öngörülüyor. Düzenleme, AB'ye ihracat yapan firmalar açısından hassas tarım ve dijital uygulamaların yaygınlaşmasında belirleyici bir adım olacak.

4.4. İzlanda, Olası AB Üyeliğinde Balıkçılıkta Kontrol Talep Ediyor

İzlanda Dışişleri Bakanı Katrín Gunnarsdóttir, AB ile olası bir üyelik anlaşmasında "tüm balıkçılık üzerinde egemen kontrol" talep ederek, Brüksel'in kurallarını esnetme isteğini sınamış oldu. Ülke, üyelik müzakerelerinin yeniden başlatılıp başlatılmayacağına ilişkin 29 Ağustos'ta yapılacak referanduma hazırlanıyor. İzlanda'nın 2013'teki üyelik girişimi, balıkçılık haklarına ilişkin anlaşmazlık nedeniyle dondurulmuştu. Bakan, "Balıkçılık söz konusu olduğunda Avrupa'da bir süper gücüz. AB bunu hesaba katmak zorunda." ifadelerini kullandı. Deniz ürünleri, 2024'te İzlanda'nın mal ihracatı değerinin yaklaşık yüzde 40'ını oluşturdu.

Üyelik, İzlanda'nın kota sistemini kaldırmasını zorunlu kılmasa da Reykjavík av limitleri, koruma ve avlanma sahalarına erişimi belirleyen genel rejim üzerindeki tek taraflı kontrolünü kaybedecek. Avrupa Komisyonu özel bir balıkçılık düzenlemesine sıcak baktığının sinyalini verse de AB yetkilileri tam bir muafiyetin son derece sıra dışı olacağı uyarısını yaptı. Reykjavík'e sunulacak koşullar, ileride Norveç ve Birleşik Krallık'la yürütülecek müzakereler için de emsal oluşturabilir. Geçen hafta yayımlanan ankette seçmenlerin yüzde 53'ü müzakerelerin yeniden başlamasını desteklerken, yüzde 47'si karşı çıktı.

4.5. Ananas İthalatı Avustralyalı Üreticileri Tedirgin Etti

Avustralya hükümetinin Hindistan ve Endonezya'dan ananas ithalatına izin verme planı, yerli üreticilerin tepkisiyle karşılaştı. Şeker kamışı ve sığır etiyle birlikte Queensland'in başlıca tarım ürünlerinden olan ananasta yılda yaklaşık 35 milyon adet (80 milyon Avustralya doları) satış yapılıyor ve üretimin çoğu iç pazarda tüketiliyor. Üreticilerin itirazı rekabete değil, ucuz ithal ürünle birlikte ülkeye girebilecek istilacı böceklerle. Tarım, Balıkçılık ve Ormancılık Bakanlığı, zararlı ve hastalık riskini pazarın açılmasının getirisiyle karşılaştıracak 60 günlük bir istişare süreci başlattı.

Üreticiler, ananasla taşınabilen unlu bit ve trips gibi zararlılara karşı kullanılan klorpirifos ve dimetoat

gibi ilaçların Avustralya’da büyük ölçüde kısıtlı, ihracatçı ülkelerde ise serbest olduğunu, dolayısıyla olası bir salgında ellerinin bağlı kalacağını vurguluyor. Ananas tarlalarının yer yer yerleşim alanlarıyla iç içe olması, tüketicinin aldığı ithal meyve üzerinden zararlıların ekili alanlara sıçrama riskini artırıyor. Sıkı biyogüvenlik kurallarını tarımının en güçlü kalkını sayan Avustralya’da üreticiler, bu adımın çilek ve şeker kamışı üretimini de tehdit edeceği görüşünde.

4.6. ABD, Sert Kabuklu Meyve İhracatçılarına 2 Milyon Dolarlık Destek Açıkladı

ABD Tarım Bakanlığının Dış Tarım Servisi (FAS), ülkenin sert kabuklu meyve (badem, ceviz, fındık, antep fıstığı, pıkan) üreticilerinin dış pazarlarda karşılaştığı engelleri aşmasına yardımcı olmak üzere 2 milyon dolarlık bir program açıkladı. Özel Ürün İhracatına Destek (ASCE) Girişimi kapsamında sağlanacak fon, ihracat gerekliliklerini karşılamaya yönelik düşük oksijenli depolama ve paketleme sistemleri ile bitki sağlığı izlenebilirliği çözümlerinin geliştirilmesini hedefliyor. Başvurular 26 Ekim 2026’ya kadar alınacak ve destekler 2027 mali yılında verilecek.

Adım, artan ticaret gerilimleri ve dış üreticilerden gelen rekabetin küresel sert kabuklu meyve pazarını yeniden şekillendirdiği bir döneme denk geliyor. ABD sert kabuklu meyve ihracatı 2024’te 9,83 milyar dolar seviyesindeydi ve en büyük pazarı 2,72 milyar dolarla Avrupa Birliği oldu; Türkiye de 518 milyon dolarlık alımla bu ürünlerde önemli bir pazar konumunda. Dünya fındık ihracatının lideri olan ve fındığı en güçlü ihracat kalemlerinden biri olarak öne çıkan Türkiye açısından, ABD’nin kalite, izlenebilirlik ve pazar erişimine dönük bu tür yatırımları, uluslararası rekabette yakından izlenmesi gereken bir gelişme niteliği taşıyor.

3. AYIN DEĞERLENDİRMESİ

Avrupa'da GDO ve Yeni Genomik Teknikler: Benimseme Artıyor, Üretim Hâlâ Sınırlı

BMI'nin 23 Haziran 2026 tarihli "Europe GM Outlook: Adoption On The Rise, Cultivation Far Off" başlıklı raporuna göre Avrupa Birliği, genetiği değiştirilmiş ürünlerin gıda ve yem amacıyla ithalatına yönelik izinleri genişletirken, söz konusu ürünlerin Birlik sınırları içerisinde yetiştirilmesine karşı temkinli yaklaşımını sürdürmektedir. Bununla birlikte, Avrupa'da tarımsal biyoteknolojiye yönelik tüketici yaklaşımının kademeli olarak yumuşamaya başladığı ve özellikle yeni genomik tekniklerle geliştirilen bitkiler bakımından daha esnek bir düzenleyici döneme girildiği değerlendirilmektedir.

AB'nin İthalat ve Üretim Politikaları Ayrışıyor

Avrupa Birliği'nin genetiği değiştirilmiş ürünlere yönelik politikası, ithalat ve üretim bakımından iki farklı yaklaşım sergilemektedir. Birlik, hayvancılık ve gıda sanayisinin ihtiyaçları doğrultusunda GDO'lu tarım ürünlerinin ithalatına ve işlenmesine izin verirken, bu ürünlerin Avrupa'da yetiştirilmesi konusunda önemli sınırlamalar uygulamaya devam etmektedir.

Bu kapsamda Avrupa Komisyonu, Mart 2026'da bir genetiği değiştirilmiş soya çeşidine izin vermiş; mısır ve pamuk çeşitlerine ilişkin üç izni ise yenilemiştir. Mayıs 2026'da iki pamuk, bir mısır ve bir soya çeşidinin ithalat ve işlenmesine yönelik 10 yıllık yeni izinler yayımlanmıştır. Söz konusu izinlerin temel olarak AB'nin gıda ve hayvan yemi sektörlerinin ham madde ihtiyacını karşılamaya yönelik olduğu belirtilmektedir.

Buna karşılık Avrupa Birliği Adalet Divanı, Şubat 2026'da üye ülkelerin AB düzeyinde izin verilmiş GDO'lu ürünlerin kendi topraklarında yetiştirilmesini yasaklayabileceğini teyit etmiştir. Bu durum, AB tarafından verilen bir ürün izninin bütün üye ülkelerde otomatik olarak ekim hakkı doğurmadığını göstermektedir. Dolayısıyla Birliğin ithalatta ihtiyaç odaklı ve daha pragmatik, üretimde ise ihtiyatlı bir yaklaşım benimsediği görülmektedir.

Yeni Genomik Tekniklerde Yeni Dönem

Raporda öne çıkan en önemli gelişmelerden biri, yeni genomik tekniklere ilişkin düzenleyici çerçevenin yeniden şekillendirilmesidir. Yeni genomik teknikler; bitkilerin genetik yapısında belirli özelliklerin daha hızlı ve hedefli biçimde değiştirilmesini sağlayan yöntemleri kapsamaktadır. Bu tekniklerin, geleneksel GDO yöntemlerinden farklı olarak bazı durumlarda başka bir türden gen aktarımı içermediği ve geleneksel ıslah yoluyla elde edilebilecek sonuçlara benzer ürünler geliştirilmesine imkân verdiği ifade edilmektedir.

Nisan 2026'da kabul edilen düzenleyici yaklaşım kapsamında yeni genomik tekniklerle geliştirilen bitkiler iki ana kategoriye ayrılmıştır. Doğal yollarla veya geleneksel ıslah yöntemleriyle de ortaya çıkabilecek özelliklere benzer değişiklikler içeren NGT-1 bitkilerinin, klasik GDO'lara uygulanan katı kontrol ve izin süreçlerinden büyük ölçüde muaf tutulması öngörülmektedir.

Daha karmaşık genetik değişiklikler içeren NGT-2 bitkileri ise mevcut GDO mevzuatına tabi olmaya devam edecektir. Bu ürünler için risk değerlendirmesi, izin, izlenebilirlik ve etiketleme gibi yükümlülüklerin uygulanması planlanmaktadır.

Bu ayırım, AB'nin tarımsal biyoteknolojiye yönelik yaklaşımında önemli bir değişime işaret etmektedir. Birlik, klasik GDO'lara yönelik temkinli tutumunu korurken, geleneksel ürünlerle benzer nitelikte değerlendirilen yeni genomik tekniklerin tarım sektöründe kullanılmasına daha açık bir yaklaşım sergilemektedir.

Gıda Güvenliği ve Rekabetçilik Öne Çıkıyor

Yeni düzenlemenin temel amaçları arasında Avrupa tarım ve gıda sektörünün rekabet gücünün artırılması, gıda güvenliğinin desteklenmesi ve dış kaynaklara bağımlılığın azaltılması yer almaktadır. NGT yöntemlerinin iklim değişikliğine, kuraklığa, bitki hastalıklarına ve zararlılara karşı daha dayanıklı çeşitlerin daha kısa sürede geliştirilmesine katkı sağlayabileceği değerlendirilmektedir.

Özellikle iklim değişikliğinin tarımsal üretim üzerindeki etkilerinin artması, gübre fiyatlarındaki dalgalanmalar, su kaynakları üzerindeki baskı ve verimliliğin artırılması ihtiyacı, Avrupa'da biyoteknolojik uygulamalara yönelik daha pragmatik bir yaklaşımı beraberinde getirmektedir.

Yeni genomik tekniklerin, daha az suya veya bitki koruma ürününe ihtiyaç duyan çeşitlerin geliştirilmesinde kullanılabilmesi, AB'nin sürdürülebilir tarım ve çevre politikaları bakımından da önem taşımaktadır. Bununla birlikte düzenlemelerin insan ve hayvan sağlığı ile çevrenin korunmasına ilişkin güvenlik hükümlerini içermeye devam edeceği belirtilmektedir.

Avrupa'da GDO'lu Üretim Son Derece Sınırlı

Düzenleyici alandaki gelişmelere rağmen Avrupa'daki GDO'lu tarım ürünü üretimi küresel ölçekte oldukça düşük seviyelerde kalmaktadır. Rapora göre AB'de genetiği değiştirilmiş mısır ekim alanları, toplam mısır üretim alanının yüzde 1'inden daha azını oluşturmaktadır.

2023 yılı itibarıyla GDO'lu mısır üretiminin yaklaşık 46 bin hektarı İspanya'da, 1.500 hektarı ise Portekiz'de gerçekleştirilmiştir. Böylece AB'deki toplam GDO'lu mısır üretiminin yaklaşık yüzde 96'sı İspanya'da, kalan kısmı ise Portekiz'de yapılmıştır.

AB’de yetiştirilmesine izin verilen başlıca genetiği değiştirilmiş ürün MON810 olarak bilinen Bt mısır çeşididir. Ancak bu ürünün ekimi 19 üye ülkede tamamen veya kısmen yasaklanmıştır. Raporda, GDO’lu mısır ekim alanının 2023 yılında yaklaşık 45 bin hektara gerilediği ve önceki dönemlere kıyasla önemli ölçüde azaldığı belirtilmektedir.

Üretimin sınırlı kalmasında yalnızca mevzuat değil, piyasa koşulları da etkili olmaktadır. GDO’lu ürünlerin pazarlanmasında yaşanan güçlükler, tüketicilerin geleneksel ürünleri tercih etmesi, “GDO içermez” etiketlerinin yaygınlaşması ve bazı perakende zincirlerinin yalnızca GDO’suz ürünleri satışa sunması, çiftçilerin üretim kararlarını doğrudan etkilemektedir.

Tüketici Algısı Değişti Ancak Endişeler Devam Ediyor

Avrupa’da tüketicilerin genetiği değiştirilmiş ürünlere yönelik yaklaşımı uzun yıllardır büyük ölçüde olumsuz seyretmektedir. Gıda güvenliği, çevresel etkiler, biyoçeşitlilik ve tohum şirketlerinin piyasa üzerindeki etkileri, kamuoyundaki tartışmaların temel başlıklarını oluşturmaktadır.

Bununla birlikte raporda, son tüketici araştırmalarının GDO ve biyoteknoloji karşıtlığının kısmen yumuşamaya başladığına işaret ettiği belirtilmektedir. Özellikle gen aktarımı yerine daha hedefli gen düzenleme yöntemlerinin kullanıldığı yeni genomik teknikler, klasik GDO’lardan farklı şekilde değerlendirilmeye başlanmaktadır.

Ancak kamuoyu algısındaki değişimin kısa vadede geniş çaplı bir üretim artışına dönüşmesi beklenmemektedir. GDO’lu ürünlere yönelik toplumsal itirazlar, deneme alanlarına karşı gerçekleştirilen eylemler ve piyasada yeterli talebin bulunmaması, özel sektörün yeni yatırımlar yapmasını sınırlandırmaktadır.

Yem Ham Maddelerinde İthalata Bağımlılık Sürüyor

Avrupa Birliği, GDO’lu ürünlerin yetiştirilmesini büyük ölçüde sınırlandırmasına rağmen hayvancılık sektörünün ihtiyacı nedeniyle bu ürünlerin ithalatına bağımlı durumdadır. AB’nin bitkisel protein üretimi, hayvan yemi talebini karşılamakta yetersiz kalmaktadır.

Rapora göre AB, yıllık ortalama olarak yaklaşık 30 milyon ton soya fasulyesi ve soya küspesi, 20 milyon ton mısır ve mısır işleme yan ürünü ile 4-8 milyon ton arasında kolza ve kolza küspesi ithal etmektedir. Bu ürünler hem geleneksel hem de genetiği değiştirilmiş çeşitleri içermekte ve ağırlıklı olarak hayvan yemi üretiminde kullanılmaktadır.

Özellikle soya fasulyesinde AB’nin kendine yeterlilik seviyesinin düşük kalması, ithalatın önümüzdeki dönemde de devam edeceğine işaret etmektedir. Raporda yer alan soya yeterlilik grafiğinde, Avrupa’nın soya üretiminde kendine yeterlilik oranının 2030 yılına kadar sınırlı seviyelerde kalmasının beklendiği görülmektedir.

AB düzeyinde yerli protein bitkileri üretiminin artırılmasına yönelik çeşitli çalışmalar yü-

rütülse de mevcut üretim kapasitesinin hayvan yemi sektörünün toplam talebini karşılamaktan uzak olduğu değerlendirilmektedir. Bu nedenle AB'nin güvenilir, uygun fiyatlı ve kesintisiz yem ham maddesi ithalatına olan ihtiyacının devam etmesi beklenmektedir.

Araştırma ve Yatırımlar Avrupa Dışına Yöneliyor

Raporda, Avrupa'nın bitki biyoteknolojisi alanında güçlü bir bilimsel ve teknik kapasiteye sahip olmasına rağmen araştırma sonuçlarının ticari ürünlere dönüştürülmesinde önemli güçlüklerle karşılaşıldığı belirtilmektedir. Uzun süren izin süreçleri, düzenleyici belirsizlikler, kamuoyu baskısı ve deneme alanlarına yönelik müdahaleler, özel sektör yatırımlarının önünde engel oluşturmaktadır.

BASF, Bayer, KWS ve Limagrain gibi Avrupa merkezli büyük şirketlerin biyoteknoloji alanında önemli çalışmalar yürüttüğü, ancak bazı şirketlerin daha elverişli düzenleyici şartlar nedeniyle araştırma ve geliştirme faaliyetlerini ABD ve Kanada gibi ülkelere kaydırıldığı aktarılmaktadır.

Yeni genomik tekniklere yönelik düzenlemelerin sadeleştirilmesiyle birlikte bu eğilimin kısmen tersine çevrilmesi ve Avrupa'daki tarımsal Ar-Ge yatırımlarının yeniden canlanması hedeflenmektedir. Ancak fikri mülkiyet hakları, patentler, küçük ve orta ölçekli tohum şirketlerinin genetik materyale erişimi ve çiftçilerin tohum maliyetleri konusundaki tartışmalar devam etmektedir.

Türkiye Açısından Yakından İzlenmesi Gereken Bir Süreç

AB'de yeni genomik tekniklere ilişkin düzenlemelerin değişmesi, Türkiye'nin tarım ve gıda sektörleri bakımından da önemli sonuçlar doğurabilecektir. Avrupa Birliği'nin Türkiye'nin en önemli tarım ve gıda pazarlarından biri olması nedeniyle, AB mevzuatında yapılacak sınıflandırma, izin, izlenebilirlik ve etiketleme değişikliklerinin ihracat süreçlerine doğrudan yansması mümkündür.

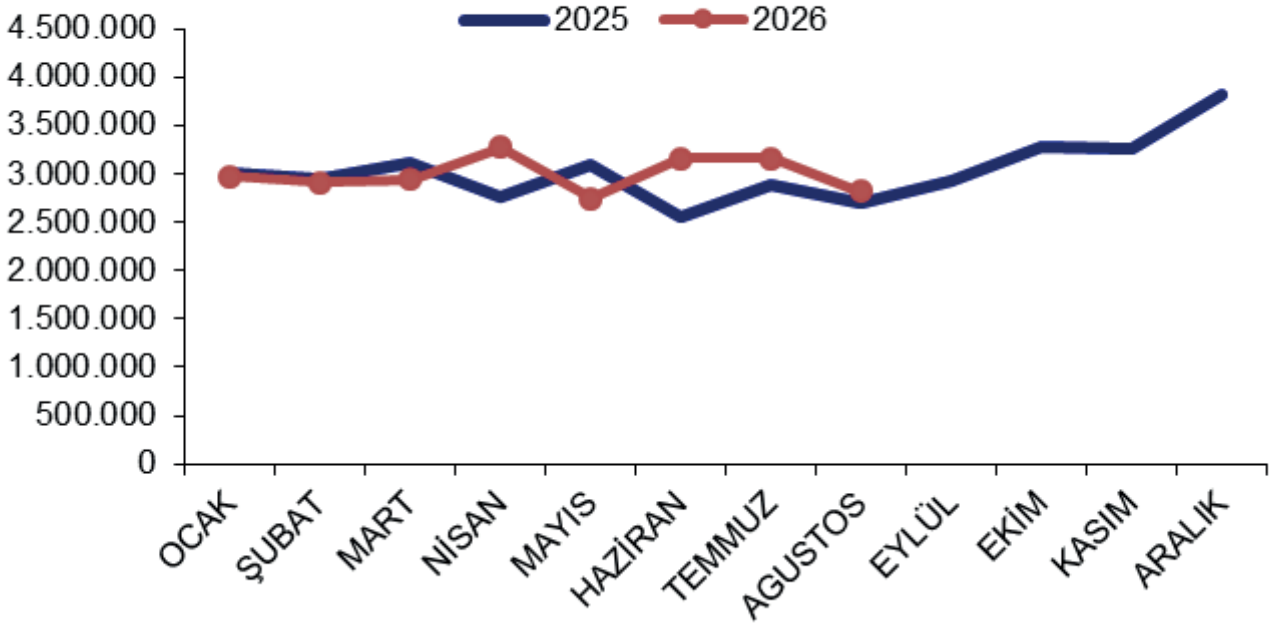
NGT-1 ürünlerinin klasik GDO mevzuatından ayrılması, AB'ye ihraç edilen ürünlerin kontrol ve belgelendirme süreçlerinde yeni uygulamaların gündeme gelmesine neden olabilecektir. Özellikle tohumculuk, bitki ıslahı, yem, hububat, yağlı tohumlar ve işlenmiş gıda sektörlerinin yeni düzenlemeleri yakından takip etmesi önem taşımaktadır.

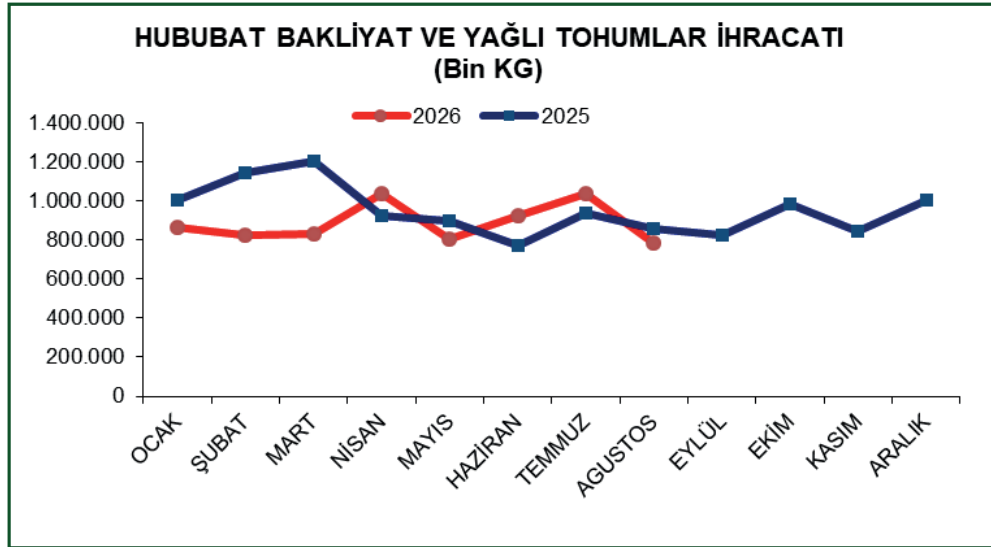
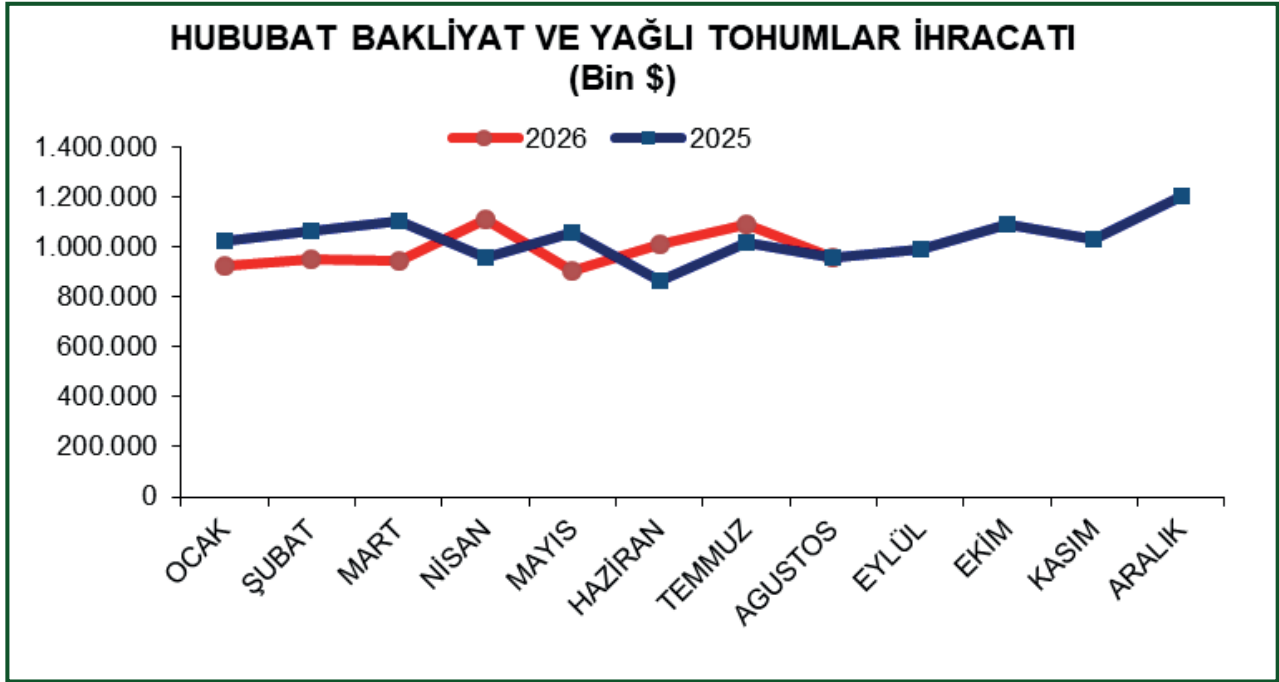
Diğer taraftan iklim değişikliğine dayanıklı, daha az su kullanan ve hastalıklara karşı dirençli ürün çeşitlerinin geliştirilmesi, Türkiye'nin tarımsal üretimi bakımından da yeni Ar-Ge ve iş birliği imkânları oluşturabilir. Ancak yeni tekniklerin kullanımı değerlendirilirken tüketici tercihleri, ihracat pazarlarının mevzuatı, ürünlerin izlenebilirliği ve biyogüvenlik hükümlerinin birlikte ele alınması gerekmektedir.

Sonuç olarak AB, geleneksel GDO'lu ürünlerin yetiştirilmesine ilişkin ihtiyatlı yaklaşımını korumakla birlikte, yeni genomik teknikleri tarımsal rekabetçilik, iklim değişikliğine uyum ve gıda güvenliği açısından önemli bir araç olarak değerlendirmeye başlamıştır. Bu dönüşümün uygulamaya yansımaları, yalnızca Avrupa tarımını değil, AB ile yoğun tarım ve gıda ticareti gerçekleştiren Türkiye gibi ülkelerin üretim ve ihracat süreçlerini de yakından etkileyecektir.

6. SEKTÖREL İHRACAT ANALİZLERİ

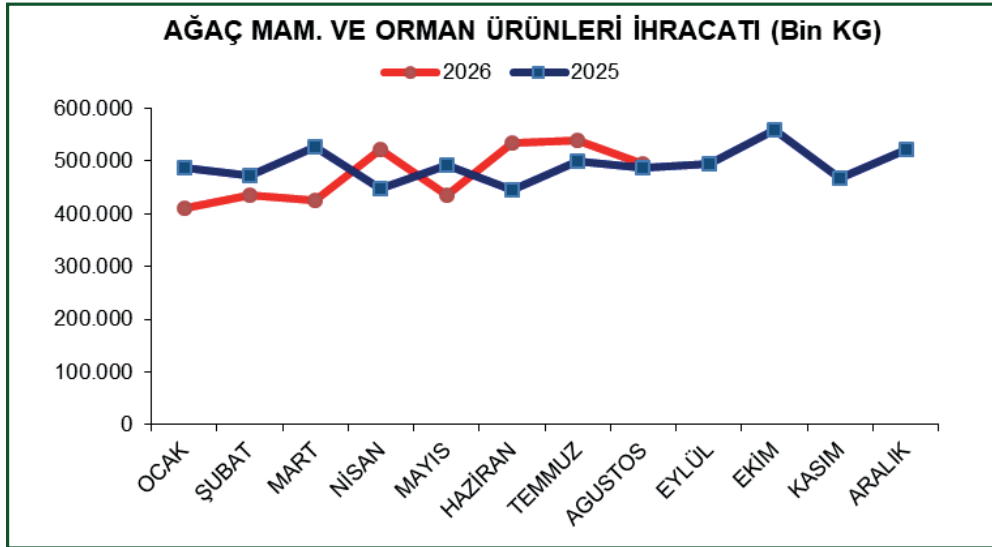
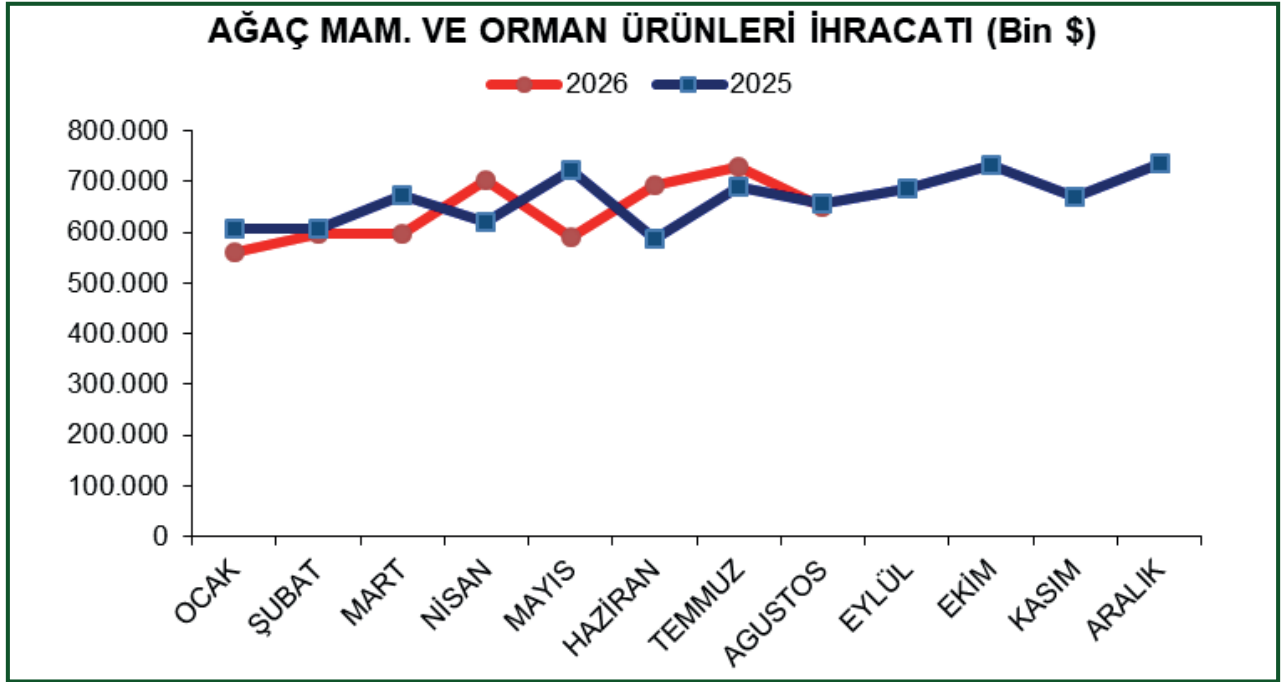
AYLAR BAZINDA TARIM İHRACATI

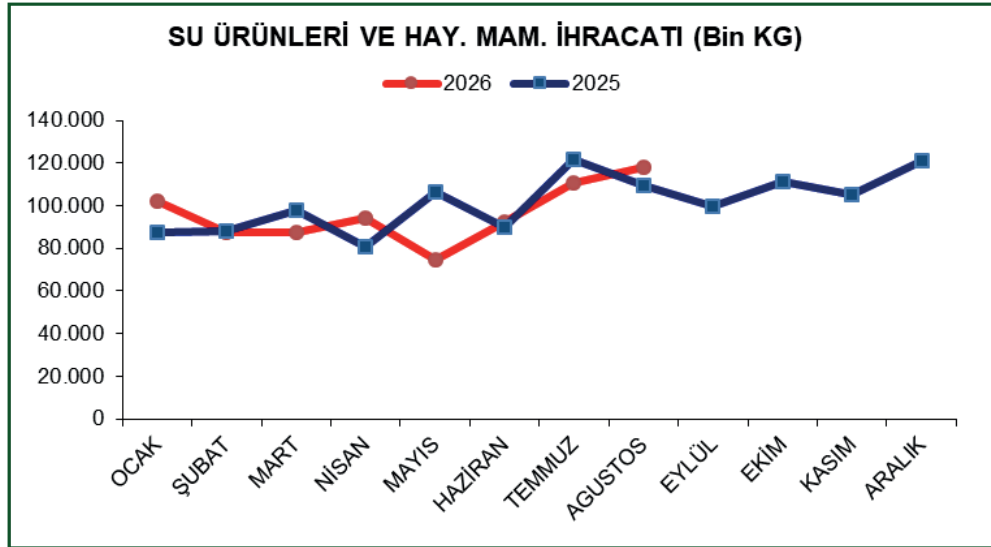
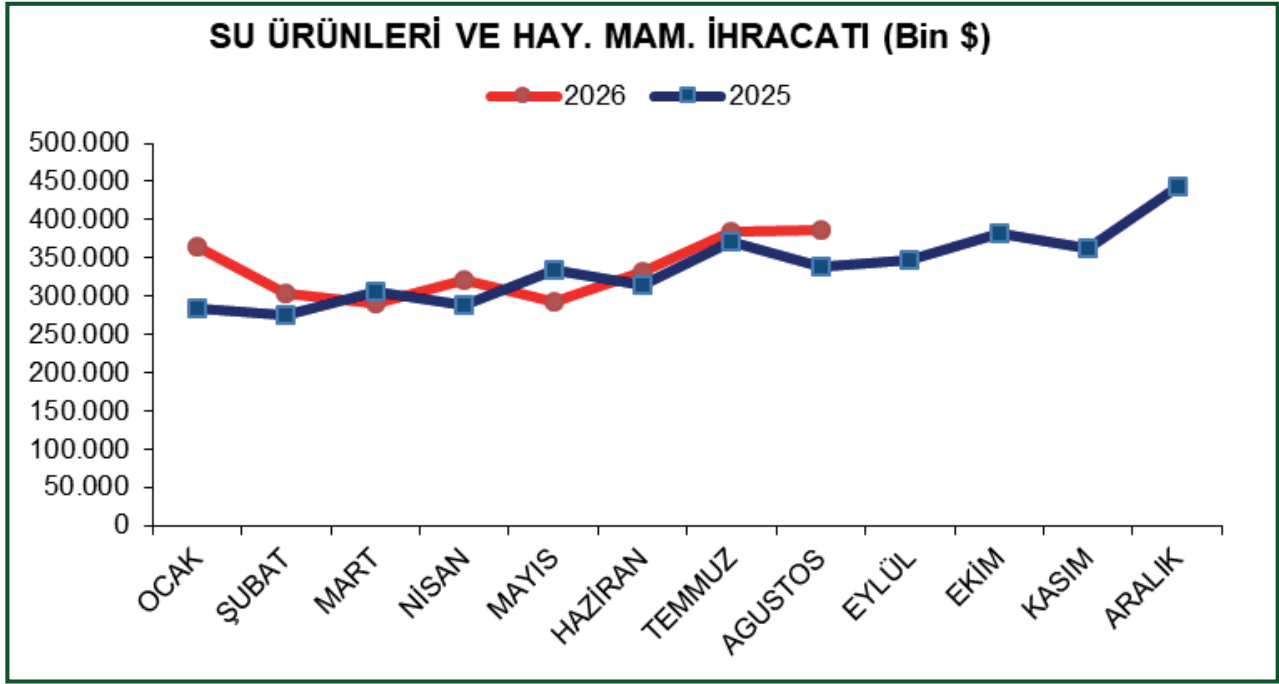
- Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri sektörünün ihracatı, ağustos ayında geçen yılın aynı dönemine göre %0,3 artışla 958.369,86 dolar seviyesine ulaştı.
- Cibuti'ye gerçekleştirilen ihracatta %90,5 oranında güçlü artış kaydedilirken, Suriye ve ABD pazarlarında sırasıyla %34,3 ve %24,9 oranlarında düşüş yaşandı.

Kaynak: TİM

- Mobilya, Kâğıt ve Orman Ürünleri sektörünün ihracatı, ağustos ayında geçen yılın aynı dönemine göre %1,1 düşüşle 648.506,87 dolar olarak kaydedildi.
- Fas'a gerçekleştirilen ihracatta %21,7 oranındaki artış öne çıkarken, Irak pazarında %4,1 oranında gerileme görüldü.

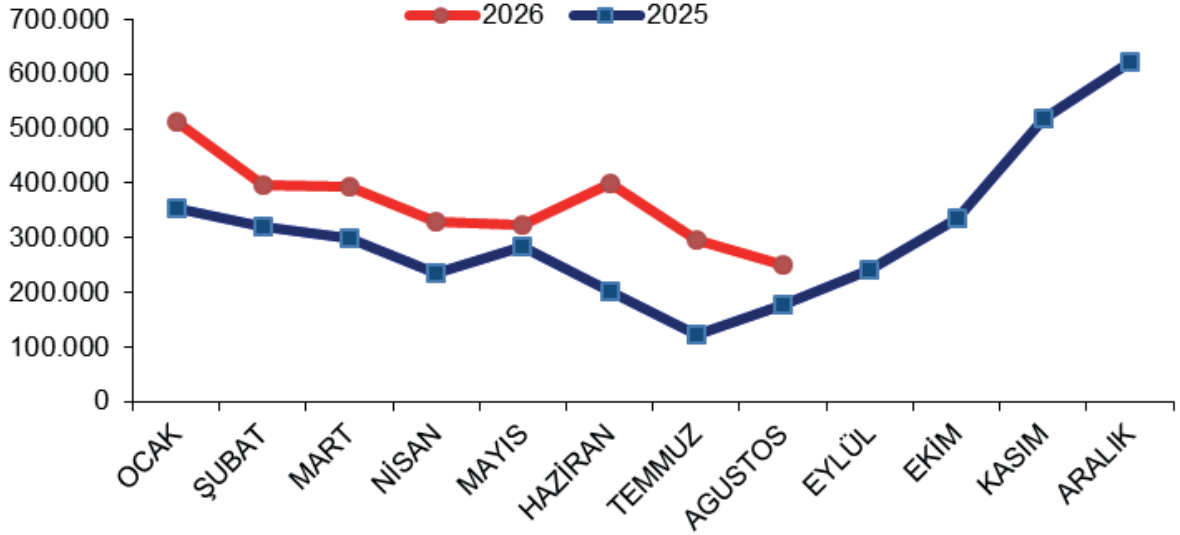
Kaynak: TİM

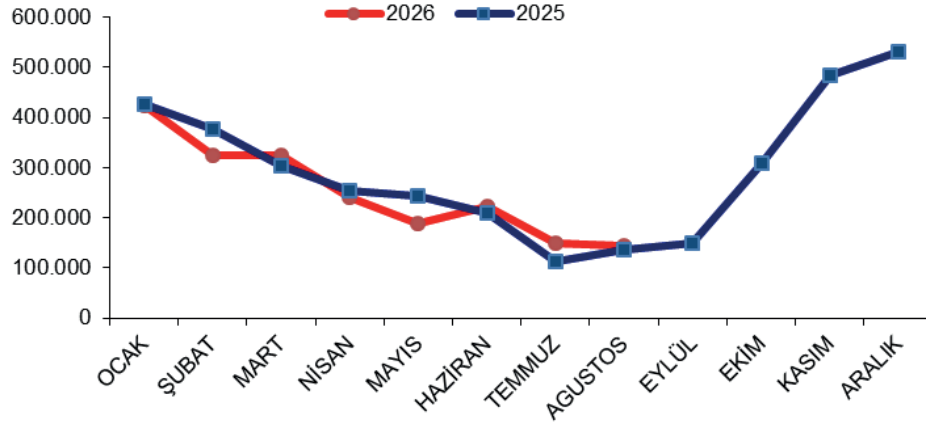
- Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller sektörünün ihracatı, ağustos ayında geçen yılın aynı dönemine göre %14,5 artarak 387.141,48 dolara yükseldi.
- Rusya Federasyonu'na gerçekleştirilen ihracatta %42,6 oranında artış yaşanırken, Irak pazarında da %26,5 oranında yükseliş kaydedildi.

Kaynak: TİM

YAŞ MEYVE VE SEBZE İHRACATI (Bin \$)

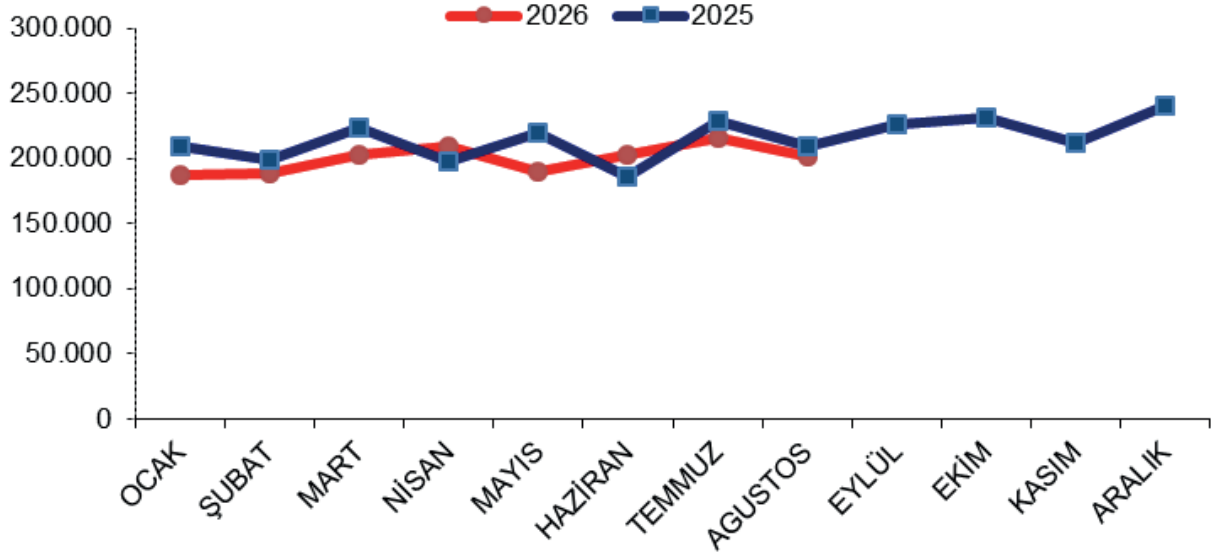
YAŞ MEYVE VE SEBZE İHRACATI (Bin KG)

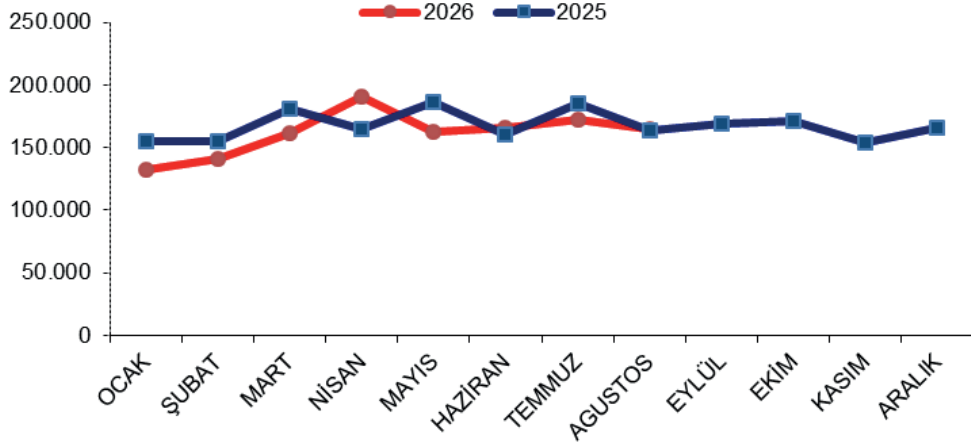
- Yaş Meyve ve Sebze sektörünün ihracatı, ağustos ayında geçen yılın aynı dönemine göre %40,4 artışla 249.138,96 dolar düzeyine ulaştı.
- Sektörün başlıca pazarlarında genel olarak güçlü bir artış eğilimi görülürken, özellikle Irak'a ihracattaki %152,4 ve Almanya'ya ihracattaki %49,5 oranındaki yükselişler öne çıktı.

Kaynak: TİM

MEYVE SEBZE MAMULLERİ İHRACATI (Bin \$)

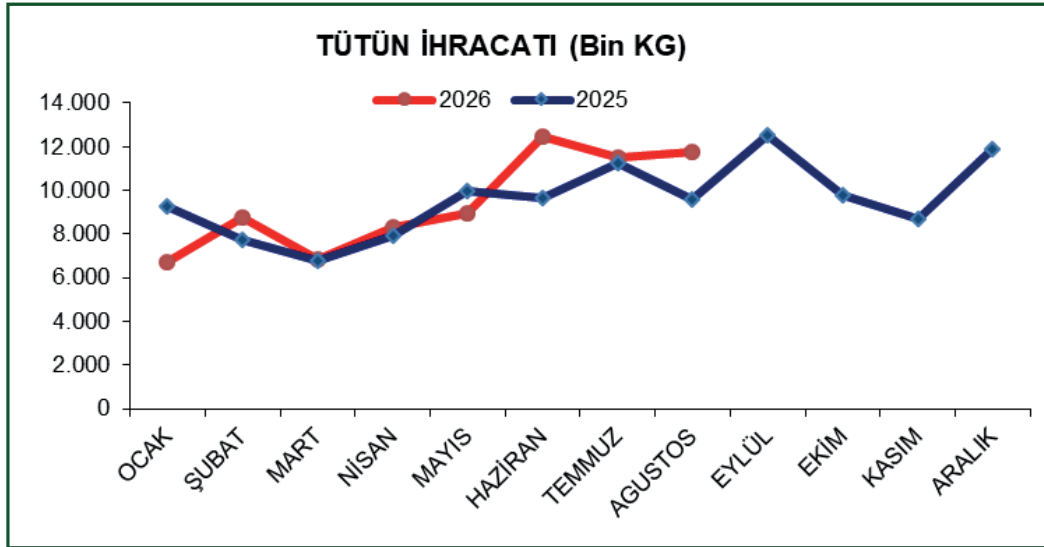
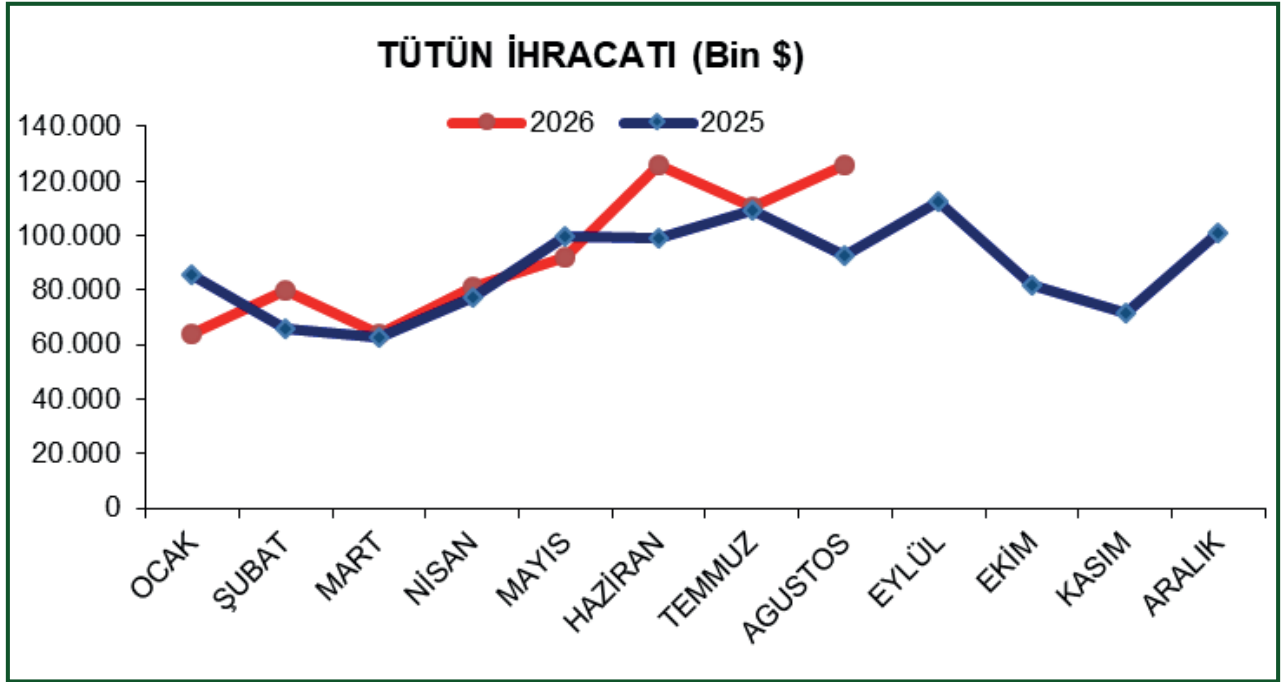

MEYVE SEBZE MAMULLERİ İHRACATI (Bin KG)

- Meyve Sebze Mamulleri sektörünün ihracatı, ağustos ayında geçen yılın aynı dönemine göre %4,0 azalarak 201.066,44 dolar seviyesinde kaldı.
- Hollanda'ya gerçekleştirilen ihracatta %69,3 oranında güçlü artış sağlanırken, Almanya pazarında %31,3 oranında gerileme yaşandı.

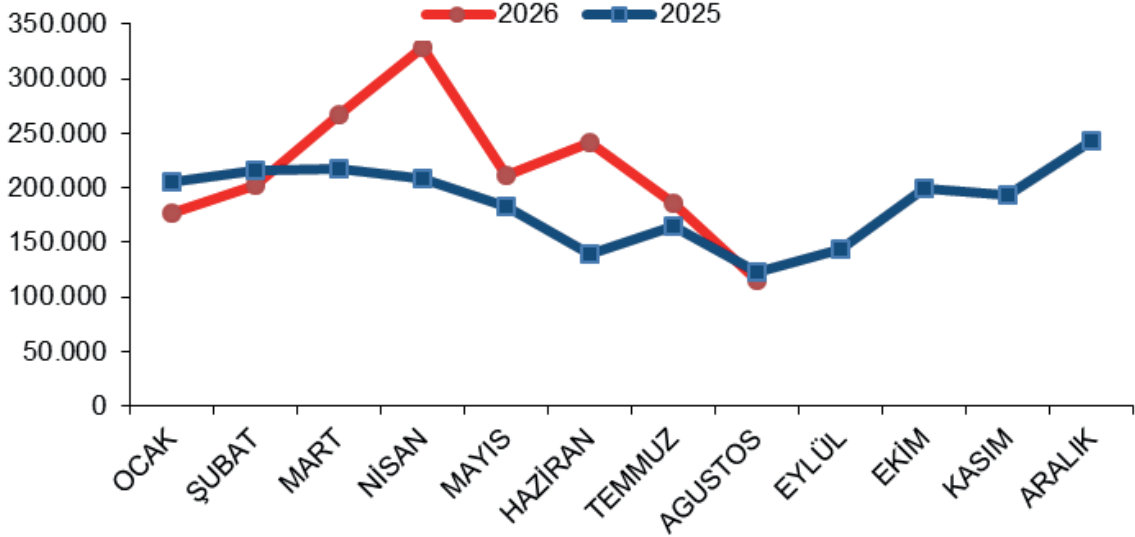
Kaynak: TİM

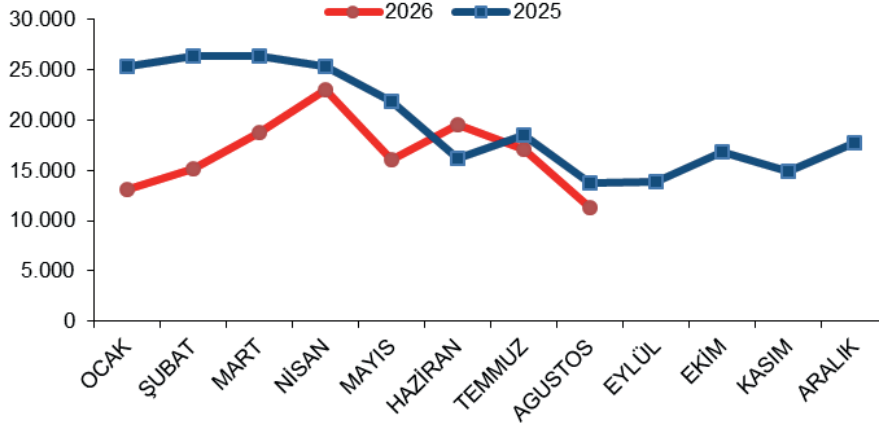
- Tütün sektörünün ihracatı, ağustos ayında geçen yılın aynı dönemine göre %36,0 artarak 125.925,07 dolara yükseldi.
- Sektörün başlıca pazarlarında genel olarak güçlü artış eğilimi görülürken, özellikle Suriye'ye ihracatta %410,6 ve İran'a ihracatta %335,8 oranındaki yükselişler dikkat çekti.

Kaynak: TİM

FINDIK VE MAMULLERİ İHRACATI (Bin \$)

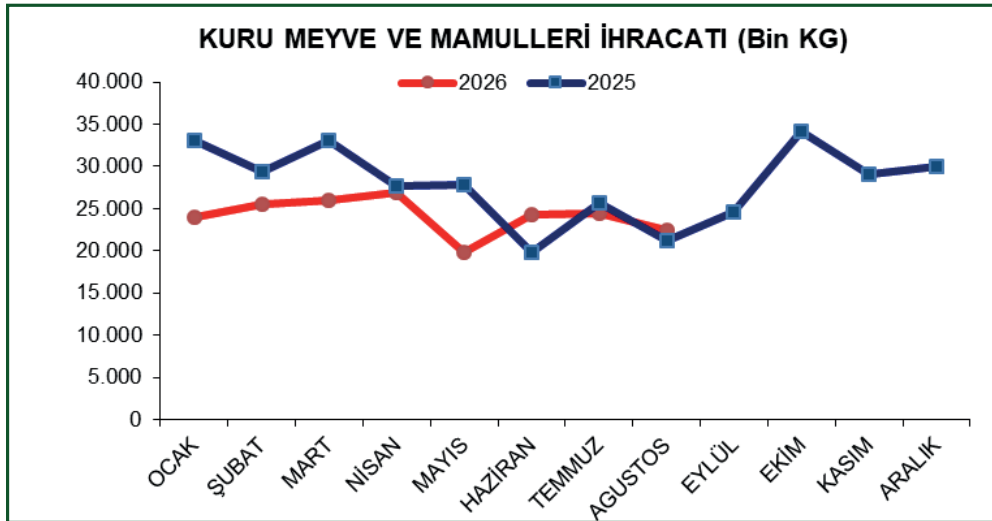
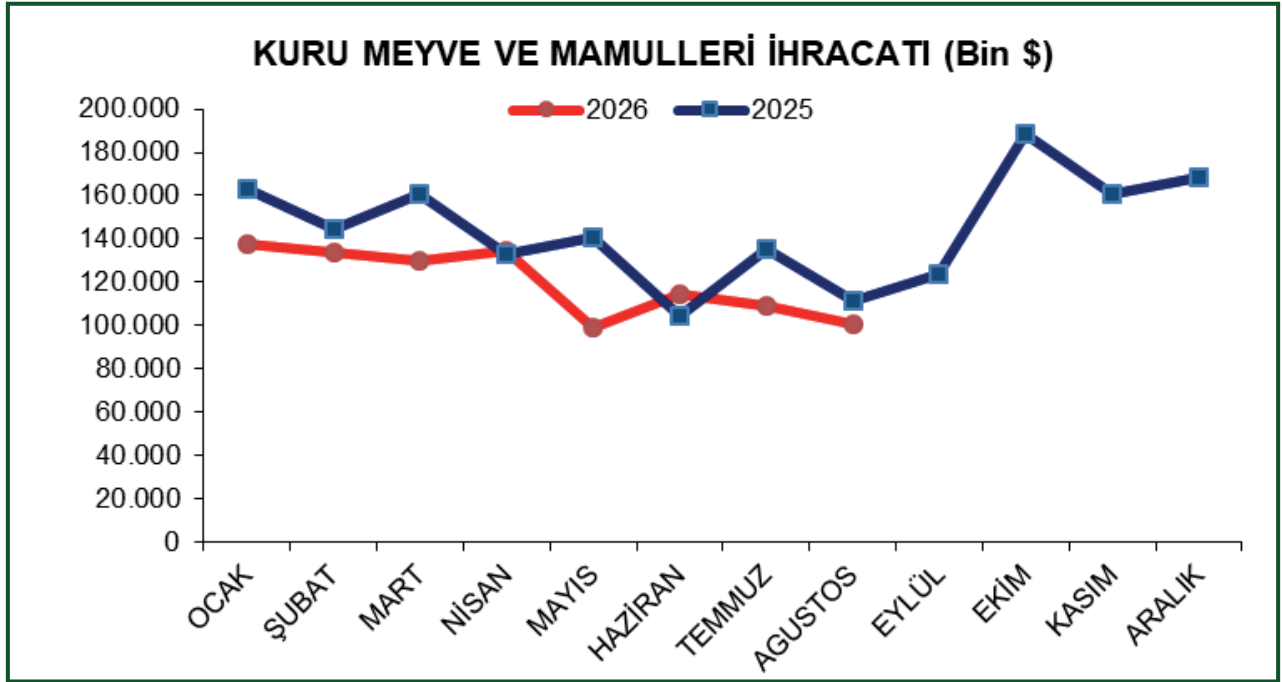

FINDIK VE MAMULLERİ İHRACATI (Bin KG)

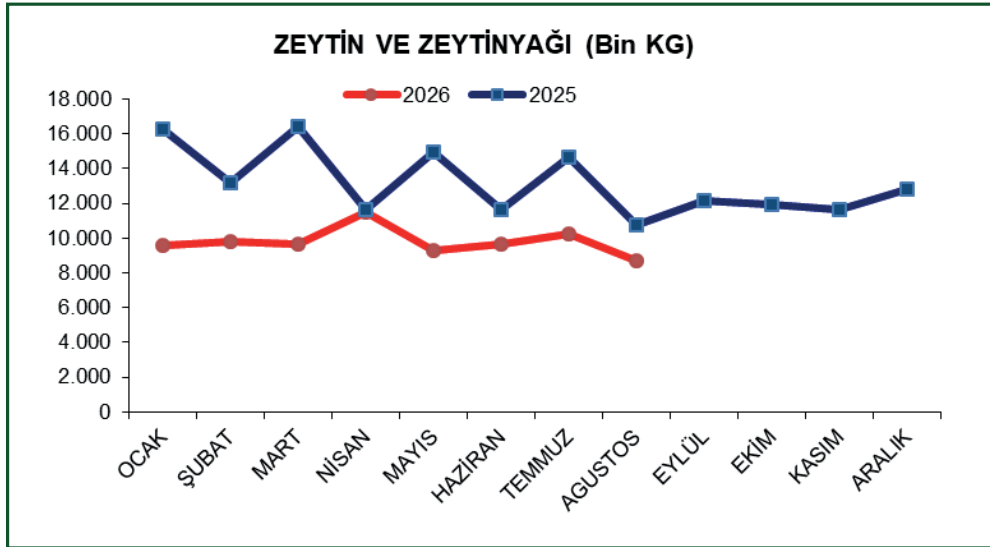
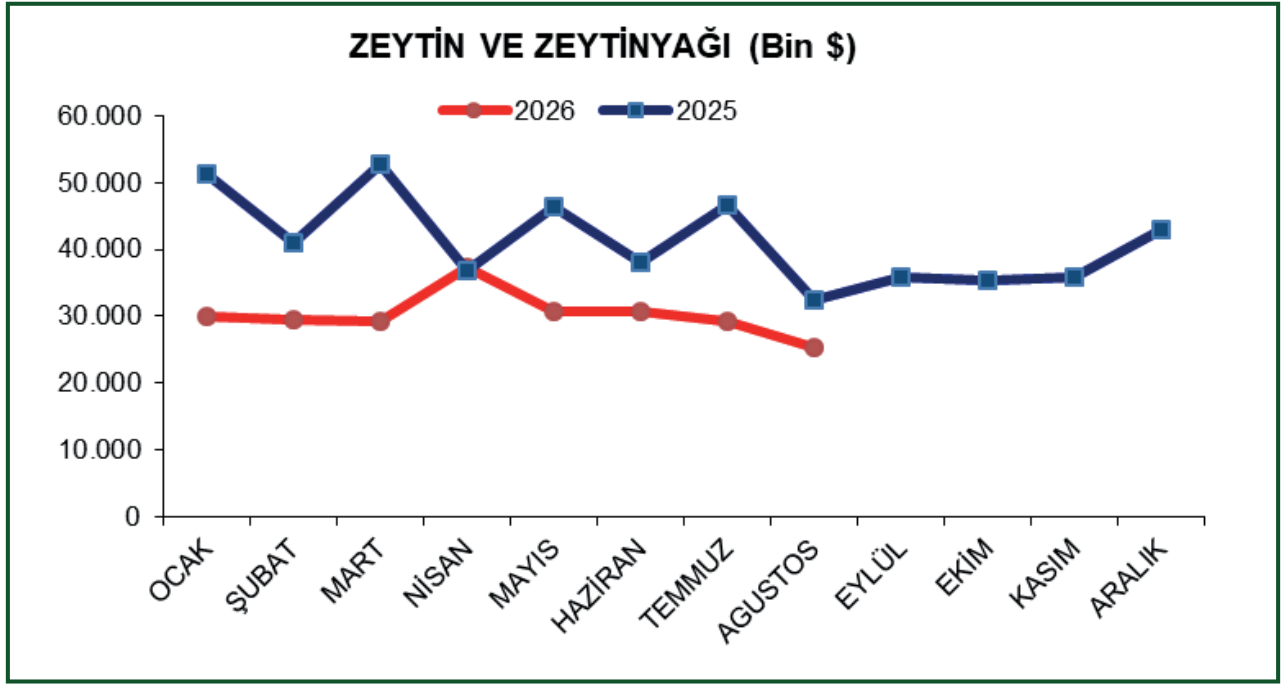
- Fındık ve Mamulleri sektörünün ihracatı, ağustos ayında geçen yılın aynı dönemine göre %5,4 düşüşle 116.132,60 dolar olarak gerçekleşti.
- Polonya'ya gerçekleştirilen ihracatta %93,3 oranında güçlü artış görülürken, İtalya pazarında %20,5 oranında düşüş yaşandı.

Kaynak: TİM

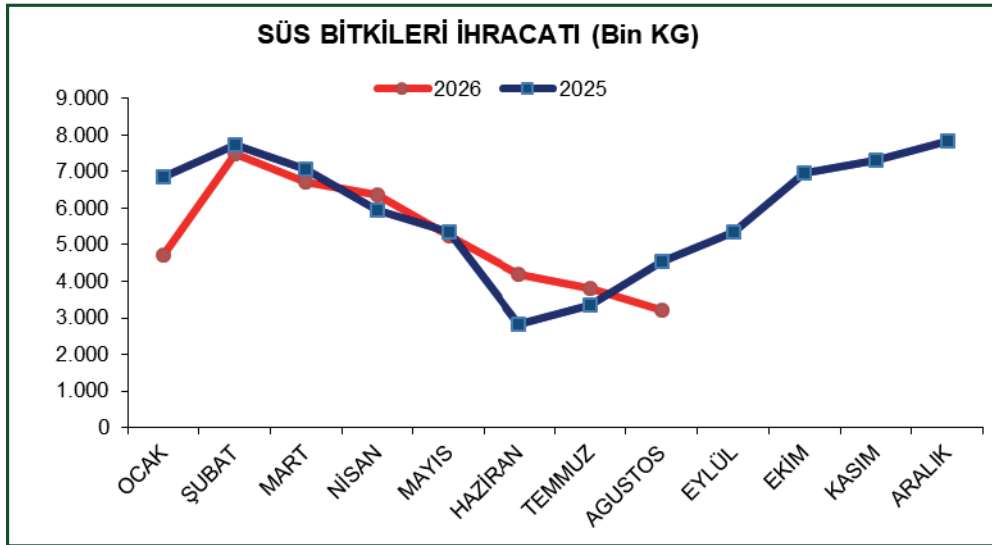
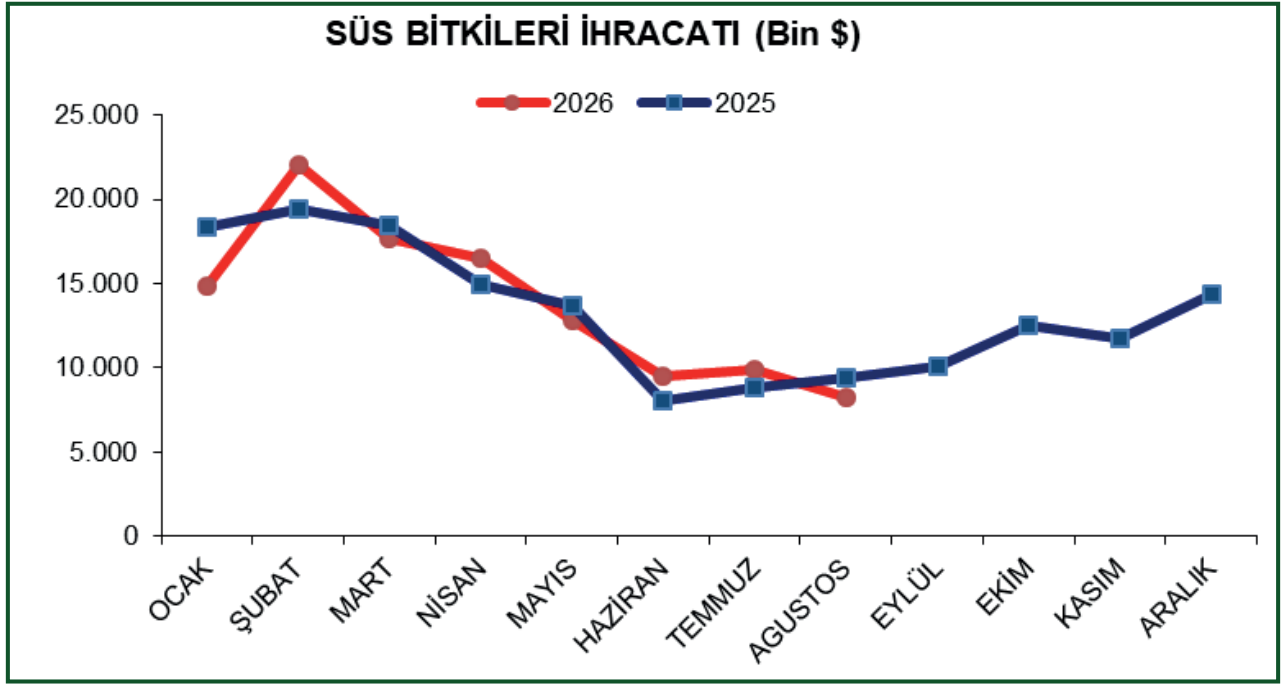
- Kuru Meyve ve Mamulleri sektörünün ihracatı, ağustos ayında geçen yılın aynı dönemine göre %9,1 gerileyerek 100.958,52 dolar seviyesine indi.
- Sektörün başlıca pazarlarında genel olarak gerileme eğilimi izlenirken, özellikle İtalya'ya ihracatta %36,8 ve Birleşik Krallık'a ihracatta %29,1 oranındaki düşüşler öne çıktı.

Kaynak: TİM

- Zeytin ve Zeytinyağı sektörünün ihracatı, ağustos ayında geçen yılın aynı dönemine göre %22,2 azalışla 25.295,75 dolar düzeyinde kaldı.
- Sektörün başlıca pazarlarında genel olarak düşüş eğilimi görülürken, ABD'ye ihracattaki %53,4 ve Romanya'ya ihracattaki %36,0 oranındaki gerilemeler belirleyici oldu.

Kaynak: TİM

- Süs Bitkileri ve Mamulleri sektörünün ihracatı, ağustos ayında geçen yılın aynı dönemine göre %12,0 düşüşle 8.273,08 dolar seviyesinde kaydedildi.
- Hollanda'ya gerçekleştirilen ihracatta %25,1 oranında artış görülürken, Birleşik Krallık pazarındaki %37,5 oranındaki gerileme öne çıktı.

Kaynak: TİM